

Bryssel 29.3.2019
COM(2019) 161 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

**pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta annetun direktiivin
2003/109/EY täytäntöönpanosta**

I. JOHDANTO

Komission ensimmäinen kertomus direktiivin 2003/109/EY¹, jäljempänä 'direktiivi', soveltamisesta, jäljempänä 'vuoden 2011 kertomus',² julkaistiin 28. syyskuuta 2011 direktiivin 24 artiklassa säädetyn raportointivelvollisuuden mukaisesti. Kertomuksesta kävi ilmi, etteivät kolmansien maiden kansalaiset yleisesti olleet tietoisia EU:ssa pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asemasta ja siihen liittyvistä oikeuksista. Lisäksi kertomus paljasti useita puutteita direktiivin saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä (esimerkiksi direktiivin soveltamisalan rajoittava tulkinta, aseman myöntämiselle asetetut ylimääräiset edellytykset, suuret hallinnolliset maksut, EU:n sisäisen liikkuvuuden laittomat esteet, tasavertaisen kohtelun periaatteen ja karkottamista vastaan säädetyn suojan vesittäminen).

Tässä toisessa kertomuksessa luodaan ajan tasalle saatettu katsaus siihen, miten EU:n jäsenvaltiot³ ovat saattaneet direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöään ja panneet sen täytäntöön. Kertomus sisältää ensimmäistä kertaa tietoa myös direktiivin 2011/51/EU⁴ täytäntöönpanosta. Kyseisellä direktiivillä muutettiin direktiiviä 2003/109/EY laajentamalla sen soveltamisala koskemaan kansainvälistä suojelua saavia henkilöitä. Jäsenvaltioiden oli saatettava direktiivi 2011/51/EU osaksi kansallista lainsäädäntöään viimeistään 20. toukokuuta 2013. Komissio käynnisti rikkomusmenettelyn 11:tä jäsenvaltiota vastaan, koska ne eivät olleet saattaneet direktiiviä osaksi kansallista lainsäädäntöään määräajassa tai eivät olleet ilmoittaneet komissiolle kansallisista säännöksistä asianmukaisesti. Kahdeksan näistä rikkomusmenettelyistä on käsitelty loppuun.

Kertomuksen laadinnassa on hyödynnetty ulkopuolisen toimeksisaajan vuosina 2014–2016 tekemää tutkimusta sekä muita lähteitä, kuten kanteluja⁵, vetoomuksia, komission ja jäsenvaltioiden välistä tietojenvaihtoa sekä rikkomusmenettelyjä.

Tilastollinen katsaus

Vuoden 2011 kertomuksessa tuotiin esiin, että monissa jäsenvaltioissa direktiivillä ei ollut ollut mainittavaa vaikutusta. EU:ssa pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen oleskelulupia oli myönnetty vain vähän, ja niistäkin 80 prosenttia vain neljässä jäsenvaltiossa⁶. Vaikka vuonna 2017 myönnettiin kaiken kaikkiaan enemmän lupia (3 055 411 lupaa, kun vuonna 2008 määrä oli 1 208 557), samojen neljän maan osuus kaikista EU-oleskeluluvista oli jopa kasvanut (90 prosenttia). Pelkästään Italiassa on myönnetty 73 prosenttia kaikista EU-oleskeluluvista.⁷ Vähäisen hyödyntämisen voidaan katsoa johtuvan siitä, ettei pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asemasta ole saatavilla tietoa sen paremmin kolmansien maiden kansalaisten keskuudessa kuin muuttoliikettä käsittelevissä kansallisissa hallinnoissakaan. Syynä on myös ”kilpailu” direktiivin 13 artiklan sallimien

¹ Neuvoston direktiivi 2003/109/EY, annettu 25 päivänä marraskuuta 2003, pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta, EUVL L 16, 23.1.2004, s. 44.

² Komission kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta annetun direktiivin 2003/109/EY soveltamisesta, KOM(2011) 585 lopullinen.

³ Direktiivi ei sido Tanskaa, Irlantia eikä Yhdistynyttä kuningaskuntaa.

⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/51/EU, annettu 11 päivänä toukokuuta 2011, neuvoston direktiivin 2003/109/EY muuttamisesta sen soveltamisalan laajentamiseksi koskemaan kansainvälistä suojelua saavia henkilöitä, EUVL L 132, 19.5.2011, s. 1.

⁵ Useimmat komission saamista kanteluista koskevat eri syiden (esimerkiksi pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman saamisen edellytysten täyttyminen, erityisesti vakaiden ja säännöllisten varojen sekä poissaolojaksojen osalta) perusteella hylättyjä hakemuksia, kohtuuttomia hallinnollisia maksuja, yhdenvertaista kohtelua, oleskeluluvan kaavaa, ammattipätevyyden tunnustamista ja EU:n sisäistä liikkuvuutta.

⁶ Italia, Itävalta, Tšekki ja Viro.

⁷ Tiedot Eurostatilta, http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_reslong&lang=en

vakiintuneiden kansallisten järjestelmien kanssa (kaikkiaan 25 jäsenvaltiosta 21 on säilyttänyt kansalliset järjestelmänsä).

II. KANSALLISTEN TÄYTÄNTÖÖNPANOTOIMENPITEIDEN YHDENMUKAISUUS DIREKTIIVIN KANSSA

Henkilöllinen soveltamisala – 3 artikla

Direktiivin 3 artiklassa määritellään direktiivin soveltamisala ja säädetään useista poikkeuksista (eli tilanteista, joissa direktiiviä ei sovelleta). Vuoden 2011 kertomuksessa tuotiin esiin yksi erityinen täytäntöönpanoon useissa jäsenvaltioissa liittyvä ongelma, joka koskee maassa pelkästään tilapäisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten sulkemista direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle (3 artiklan 2 kohdan e alakohta). Eräät jäsenvaltiot tulkitsevat tätä poikkeusta hyvin väljästi. Euroopan unionin tuomioistuin (EUT) on selventänyt tämän säännöksen merkitystä toteamalla, että direktiivissä suljetaan pois direktiivin soveltamisalasta ”kolmansien maiden kansalaisten sellainen oleskelu, joka laillisuudestaan ja mahdollisesta yhtäjaksoisuudesta huolimatta ei lähtökohtaisesti ilmennä heidän *aikomustaan* asettautua pysyvästi jäsenvaltioiden alueelle” ja että ”pelkästään sen perusteella, että oleskeluluvassa on tarkoituksellinen rajoitus, ei voida tietää, voisiko tällainen kolmannen maan kansalainen asettautua pysyvästi jäsenvaltioon tällaisesta rajoituksesta huolimatta”.⁸ Vaikka Euroopan unionin tuomioistuin totesi viime kädessä, että kansallisten tuomioistuinten tehtävänä on arvioida tapauskohtaisesti poikkeusten laillisuutta, komissio ei ole saanut kanteluja siitä, että jäsenvaltiot käyttäisivät tätä poikkeusta väärin.

Poikkeus, jolla direktiivissä suljettiin alun perin pakolaiset pois direktiivin soveltamisalasta, poistettiin vuonna 2011.⁹ Direktiiviä ei kuitenkaan edelleenkään sovelleta kolmansien maiden kansalaisiin, joilla on lupa oleskella maassa muun suojelun kuin aseman määrittelyä koskevassa direktiivissä¹⁰ (3 artiklan 2 kohdan c alakohta) tarkoitetun suojelun perusteella. Sitä, miten kansalliset suojeluasemat olisi erotettava muista kansallisista laillisen oleskelun asemista, ei ole tähän mennessä täysin selvennetty Euroopan unionin tuomioistuimen tai kansallisten tuomioistuinten oikeuskäytännössä.

Oleskelun kesto – 4 artikla

Kolmansien maiden kansalaisten on täytynyt oleskella jäsenvaltion alueella laillisesti ja yhtäjaksoisesti viiden vuoden ajan, ennen kuin he voivat hakea pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asemaa. Vuoden 2011 kertomuksessa todettiin, että eräät jäsenvaltiot voivat soveltaa ”laillisen oleskelun” käsitettä rajoittavasti erityisesti sulkemalla pois tiettyjen viisumien tai oleskelulupien haltijat. Komissio tutki yhtä näistä tapauksista eli tapausta, jossa kansallisessa lainsäädännössä edellytettiin, että pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asemaa hakevalla on oltava pysyvä kansallinen oleskelulupa. Komission ja kyseisen jäsenvaltion välisen tietojenvaihdon jälkeen jäsenvaltio on muuttanut kansallista lainsäädäntöään ja saattanut sen direktiivin mukaiseksi.

Direktiivissä säädetään, että niiden henkilöiden osalta, joille on myönnetty kansainvälistä suojelua, huomioon otetaan vähintään puolet kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen jättöpäivän ja oleskeluluvan myöntämispäivän välisestä ajanjaksosta, jos tämä ajanjakso ei

⁸ Unionin tuomioistuimen tuomio 18.10.2012, Singh, C-502/10, ECLI:EU:C:2012:636.

⁹ Direktiivillä 2011/51/EU.

¹⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/95/EU, annettu 13 päivänä joulukuuta 2011, vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle (uudelleenlaadittu).

ylitä 18:aa kuukautta (4 artiklan 2 kohta). Useimmissa jäsenvaltioissa otetaan huomioon puolet kyseisestä ajanjaksosta, kun taas muissa jäsenvaltioissa¹¹ ajanjakso otetaan huomioon kokonaisuudessaan.

Tähän mennessä komissio ei ole saanut kanteluja, jotka koskisivat 4 artiklan 1 a kohdan virheellistä täytäntöönpanoa. Kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on oltava myöntämättä pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asemaa tietyissä tapauksissa, joissa kansainvälinen suojele on poistettu aseman määrittelyä koskevan direktiivin mukaisesti.

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman saamisen edellytykset – 5 artikla

Direktiivin 5 artiklassa vahvistetaan pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman saamisen edellytykset, eli että hakijan on osoitettava, että hänellä on riittävät vakaat ja säännölliset varat sekä sairausvakuutus ja (valinnaisesti) että hän täyttää kotouttamisedellytykset.

Useimmat jäsenvaltiot ovat vahvistaneet kansallisen minimipalkan tai vähimmäistoimeentulon kynnysarvoksi, jonka perusteella vakaita ja säännöllisiä varoja koskevaa edellytystä arvioidaan. Eräissä jäsenvaltioissa määritellään myös pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen perheenjäseniltä edellytetty varojen määrä. Kuten Euroopan unionin tuomioistuin on selventänyt oikeudesta perheenyhdistämiseen annettuun direktiiviin 2003/86/EY viitaten¹², jäsenvaltiot eivät voi edellyttää vähimmäispalkan määrää, jonka alittuessa kaikki hakemukset evättäisiin tutkimatta konkreettisesti kutakin tapausa. Tätä tulkintaa voidaan soveltaa myös pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta annettuun direktiiviin.

Komissio on tarkistanut useiden jäsenvaltioiden osalta, että niissä käytetään suhteellisuusarviointia arvioitaessa varoja koskevia edellytyksiä. Yhdessä näistä tapauksista kyseinen jäsenvaltio (Malta) muutti lainsäädäntöään rikkomusmenettelyn jälkeen ottamalla käyttöön joustavuuslausekkeen, jonka mukaan toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on otettava huomioon *kaikki* kuhunkin tapaukseen liittyvät *merkitykselliset seikat* ennen hakemuksen hylkäämistä tai hyväksymistä.

Valtaosa jäsenvaltioista¹³ edellyttää, että pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asemaa hakevat täyttävät kotouttamisedellytykset. Yleensä edellytetään jäsenvaltion virallisen kielen osaamista. Joissakin jäsenvaltioissa¹⁴ edellytetään myös kansalaiskasvatuskursseille osallistumista. Euroopan unionin tuomioistuin tarkasteli asiassa P ja S¹⁵ jäsenvaltioiden mahdollisuutta vahvistaa kotouttamista koskevia vaatimuksia pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman saamisen *jälkeen* ja totesi, että direktiivi ei estä tällaisia vaatimuksia, kunhan ne eivät johda aseman peruuttamiseen.

Yleinen järjestys ja yleinen turvallisuus – 6 artikla

Kaikki jäsenvaltiot ovat saattaneet tämän valinnaisen epäamissyyyn osaksi kansallista lainsäädäntöään. Ne ovat tosin usein käyttäneet erilaista terminologiaa ja vahvistaneet aiempia rikostuomioita koskevia erilaisia kynnysarvoja. Eräät jäsenvaltiot¹⁶ eivät kuitenkaan ole saattaneet nimenomaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään 6 artiklan 1 kohdan toisessa

¹¹ Italia, Portugali, Ranska, Romania, Ruotsi, Saksa, Slovakia, Suomi ja Viro.

¹² Unionin tuomioistuimen tuomio 4.3.2010, Chakroun, C-578/08, ECLI:EU:C:2010:117.

¹³ Alankomaat, Belgia, Italia, Itävalta, Kreikka, Kroatia, Kypros, Latvia, Liettua, Luxemburg, Malta, Portugali, Ranska, Romania ja Viro.

¹⁴ Belgia – Flanderi, Kroatia, Liettua, Luxemburg, Ranska ja Romania.

¹⁵ Unionin tuomioistuimen tuomio 4.6.2015, P ja S, C-579/13, ECLI:EU:C:2015:369.

¹⁶ Espanja, Puola, Ranska, Romania, Slovenia ja Unkari.

alakohdassa vahvistettuja tasapainottavia perusteita, joiden mukaan hakijan henkilökohtainen tilanne on otettava huomioon asiaa koskevaa päätöstä tehtäessä. Tämä saattaa aiheuttaa unionin lainsäädännön noudattamiseen liittyviä ongelmia, kun toimivaltaiset viranomaiset soveltavat epäviä päätöksiä käytännössä. Komissio ei kuitenkaan ole tähän mennessä saanut tätä asiaa koskevia kanteluja.

Asiakirjatodisteet – 7 artiklan 1 kohta

Vuoden 2011 kertomuksessa tuotiin esiin eräisiin kansallisiin säännöksiin liittyvänä ongelmana, että asianmukaista asuntoa koskevan todistuksen puuttuessa hakemus voidaan hylätä. Niiden tietojen perusteella, joita tämän säännöksen täytäntöönpanosta on saatavilla tällaisen asiakirjavaatimuksen lainsäädäntönsä sisällyttäneistä jäsenvaltioista, vaikuttaa siltä, että useimmissa tapauksissa todiste asianmukaisesta asunnosta katsotaan aseman saamisen edellytykseksi. Koska Euroopan unionin tuomioistuin ei ole selventänyt tätä asiaa, oikeustieteellisessä kirjallisuudessa näkemykset jakautuvat sen suhteen, onko tällainen täytäntöönpano direktiivin mukaista.¹⁷

Maltan lainsäädännössä edellytettiin, ettei asuntoa saa käyttää kukaan sellainen henkilö, joka ei ole hakijan perheenjäsen. Maltaa vastaan käynnistetyn rikkomusmenettelyn jälkeen Malta muutti lainsäädäntöään saattaakseen sen direktiivin mukaiseksi.

Hakemuksen käsittelylle asetettu määräaika – 7 artiklan 2 kohta

Vaikka kaikki jäsenvaltiot ovat saattaneet hakemusten käsittelylle 7 artiklan 2 kohdassa säädetyn kuuden kuukauden määräajan asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään, monet niistä eivät noudata tätä määräaikaa käytännössä. Pidempiä käsittelyaikoja on esiintynyt pakolaiskriisin alettua vuonna 2015 varsinkin niissä jäsenvaltioissa, joissa pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asemaa koskevien hakemusten käsittelystä vastaavat toimivaltaiset kansalliset viranomaiset vastaavat myös turvapaikkahakemusten käsittelystä (esimerkiksi Ruotsissa).

Direktiivin 7 artiklan 2 kohdan neljännessä alakohdassa säädetään, että jos päätöstä ei ole tehty kuuden kuukauden määräajassa, siitä aiheutuvat seuraukset määräytyvät kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Valtaosa jäsenvaltioista on saattanut tämän säännöksen asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään. Useimmissa tapauksissa viitataan yleiseen hallintolainsäädäntöön, muissa tapauksissa¹⁸ on käytetty erityissäännöksiä. Kuten yhdistelmälapudirektiivin 2011/98/EU täytäntöönpanokertomuksessa¹⁹ todetaan, eräissä jäsenvaltioissa sovellettavat oikeussuojakeinot eivät kuitenkaan käytännössä vaikuta olevan riittäviä, mikä voi johtaa oikeudelliseen epävarmuuteen ja liian pitkiin käsittelyaikoihin.

Hakemusmaksut

Toisin kuin tuoreemmat laillista muuttoliikettä koskevat direktiivit, pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta annettu direktiivi ei sisällä säännöksiä hakemusmaksuista. Vuoden 2011 kertomuksessa kuitenkin esitettiin, että liian suurten maksujen olisi katsottava olevan vastoin suhteellisuusperiaatetta ja vastaavan laitonta ylimääräistä maahantulon edellytystä, joka vaarantaa direktiivin tehokkuusvaikutuksen.

Tämä vahvistettiin Euroopan unionin tuomioistuimen kahdessa tuomiossa²⁰, joissa todettiin, että ”[maksujen] suuruuden tarkoituksena tai seurauksena ei saa olla esteen luominen (...)

¹⁷ Ks. Hailbronner/Thym, EU Immigration and Asylum Law. A Commentary, Second edition, s. 468.

¹⁸ Belgia, Kypros, Malta, Portugali ja Ranska.

¹⁹ Report on the implementation of Directive 2011/98/EU, COM(2019) 160.

²⁰ Unionin tuomioistuimen tuomio 26.4.2012, komissio v. Alankomaat, C-508/10, ECLI:EU:C:2012:243, ja unionin tuomioistuimen tuomio 2.9.2015, CGIL ja INCA, C-309/14, ECLI:EU:C:2015:523.

direktiivissä vahvistetun pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman saamiselle, koska muutoin direktiivillä tavoitellulle päämäärälle ja sen tarkoitukselle aiheutuisi haittaa”²¹. Tuomioistuin lisäsi, että maksujen suhteellisuutta arvioitaessa on otettava huomioon esimerkiksi seuraavat seikat: 1) maksujen taloudellinen vaikutus hakijan kannalta ja 2) hakemuksen käsittelyn ja luvan myöntämisen todelliset kustannukset, myös verrattuna maan omille ja EU:n kansalaisille myönnettävistä vastaavista asiakirjoista perittäviin maksuihin.

Komissio käynnisti tämän perusteella kohtuuttomia maksuja koskevan rikkomusmenettelyn (jossa otettiin tarvittaessa huomioon myös muut laillista muuttoliikettä koskevat direktiivit²²) seuraavia jäsenvaltioita vastaan: Alankomaat, Italia, Bulgaria ja Kreikka, joita koskevat menettelyt on lopetettu, koska kansallista lainsäädäntöä on muutettu pienentämällä maksut kohtuullisiksi, sekä Portugali, jonka osalta menettely on vielä meneillään.

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa – 8 artikla

Kaikki jäsenvaltiot ovat saattaneet asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään 8 artiklan säännökset, jotka koskevat pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan muotoa ja voimassaoloaika. Luvan voimassaoloajaksi useimmat jäsenvaltiot²³ ovat määritelleet viisi vuotta, muut²⁴ taas ovat valinneet jopa kymmenen vuoden tai rajoittamattoman voimassaoloajan.

Vaikka 8 artiklassa säädetään, että oleskeluluvan on oltava voimassa vähintään viisi vuotta, pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asema on pysyvä, jollei 9 artiklassa säädettyistä peruuttamisen edellytyksistä muuta johdu.

Kansainvälistä suojelua saavan henkilön pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa merkittävät huomautukset – 8 artiklan 4–6 kohta ja 19 a artikla

Kun pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asema myönnetään kansainvälistä suojelua saavalle henkilölle, lupaan on merkittävä huomautus kansainvälisen suojelun myöntämisestä ja sen myöntäneen jäsenvaltion nimi (tai sen jäsenvaltion nimi, johon vastuu suojelusta on siirretty, jos on kyse EU:n sisäisestä liikkuvuudesta). Direktiivin 2011/51/EU täytäntöönpanotoimenpiteistä ilmoittamatta jättämisen vuoksi aloitettujen rikkomusmenettelyjen jälkeen useat jäsenvaltiot ovat muuttaneet lainsäädäntöään varmistaakseen kyseisten säännösten täysimääräisen täytäntöönpanon. Komissio ei ole tähän mennessä saanut näiden säännösten virheellistä täytäntöönpanoa koskevia kanteluja.

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman peruuttaminen tai menettäminen – 9 artikla

Kaiken kaikkiaan jäsenvaltiot ovat saattaneet 9 artiklan asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään muutamia pieniä unionin lainsäädännön noudattamiseen liittyviä ongelmia lukuun ottamatta.

Jäsenvaltiot voivat direktiivin 9 artiklan 2 kohdan nojalla säätää, että yli kaksitoista kuukautta yhtäjaksoisesti kestävästä taikka erityisiin tai poikkeuksellisiin syihin perustuvista poissaolojaksoista ei seuraa pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman

²¹ C-508/10, 69 kohta.

²² Erityisesti mainittakoon opiskelijoita koskeva direktiivi 2004/114/EY, tutkijoita koskeva direktiivi 2005/71/EY, EU:n sinistä korttia koskeva direktiivi 2009/50/EY, yhdistelmälapadirektiivi 2011/98/EU, kausityöntekijöitä koskeva direktiivi 2014/36/EU ja yrityksen sisäisiä siirtoja koskeva direktiivi 2014/66/EU.

²³ Alankomaat, Belgia, Bulgaria, Espanja, Italia, Itävalta, Kreikka, Kroatia, Kypros, Liettua, Malta, Portugali, Puola, Romania ja Unkari.

²⁴ Ranska, Saksa, Slovakia, Slovenia, Suomi ja Tšekki.

peruuttaminen tai menettäminen. Eräät jäsenvaltiot²⁵ hyödynsivät tätä mahdollisuutta säättämällä, että yli kaksitoista kuukautta yhtäjaksoisesti kestävästä poissaolojaksoista seuraa yleensä aseman menettäminen, mutta sallimalla mahdollisuuden poikkeustilanteista johtuviin pidempiin poissaolojaksoihin. Muut jäsenvaltiot päättivät soveltaa pääsääntöisesti pidempää poissaolojaksoa (esimerkiksi Suomessa sallitaan kahden vuoden poissaolojakso, jota voidaan lisäksi pidentää erityis- ja poikkeustilanteissa, ja Ranskassa kolmen vuoden jakso).

Direktiivin 9 artiklan 3 kohdan nojalla jäsenvaltiot voivat peruuttaa pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman, jos hän aiheuttaa uhan yleiselle järjestykselle, mutta uhka ei kuitenkaan muodosta syytä 12 artiklassa tarkoitetulle karkottamiselle. Alle puolet jäsenvaltioista²⁶ päätti hyödyntää tätä mahdollisuutta.

Direktiivin 9 artiklan 3 a kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat poistaa pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman, jos se on saatu kansainvälisen suojelun perusteella ja kansainvälistä suojelua saavan henkilön asema on poistettu aseman määrittelyä koskevan direktiivin tiettyjen säännösten mukaisesti (koska pakolaisasema olisi pitänyt jättää myöntämättä tai henkilön vääristelemät tai salaamat seikat olivat ratkaisevia pakolaisaseman myöntämisen kannalta). Komissio ei ole saanut kanteluja siitä, että jäsenvaltiot panisivat tätä säännöstä täytäntöön virheellisesti.

Direktiivin 9 artiklan 5 kohdassa säädetään ”yksinkertaistetusta menettelystä” pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman saamiseksi uudelleen. Jäsenvaltioilla on laaja harkintavalta tämän säännöksen täytäntöönpanossa, koska edellytykset ja menettely on määriteltävä kansallisessa lainsäädännössä. Joissakin tapauksissa edellytykset kuitenkin koostuvat kohtuuttomista vaatimuksista, jotka eivät vaikuta olevan yksinkertaistetun menettelyn päämäärän mukaisia (esimerkiksi Belgiassa edellytetään, että lähtöä on edeltänyt 15 vuoden oleskelu).

Menettelyyn liittyvät takeet – 10 artikla

Direktiivin 10 artiklan mukaisten menettelyyn liittyvien takeiden osalta toiset jäsenvaltiot²⁷ säättävät pitkään oleskelleille kolmansien maiden kansalaisille tarkoitetuista hallinnollisista järjestelyistä maahanmuuttolainsäädännössään, toiset²⁸ taas vain viittaavat yleiseen hallintolainsäädäntöönsä. Komissio käynnisti hiljattain Romaniaa vastaan rikkomusmenettelyn väitetystä laiminlyönnistä, joka koskee velvollisuutta perustella päätökset, jotka koskevat hakemuksen hylkäämistä yleiseen turvallisuuteen liittyvistä syistä. Komissio esittää, että myös sellaisissa tapauksissa, joissa asiaa koskevat tiedot kuuluvat valtiosalaisuuden piiriin, hakijalla on oikeus tietää kyseisten tietojen keskeinen sisältö, jotta hän voi käyttää muutoksenhakuoikeuttaan.

Tasavertainen kohtelu – 11 artikla

Kuten vuoden 2011 kertomuksessa jo todettiin, useat jäsenvaltiot eivät ole sisällyttäneet tasavertaisen kohtelun periaatetta koskevia erityisiä täytäntöönpanotoimenpiteitä maahanmuuttolainsäädäntöönsä, vaan hyödyntävät pikemminkin yleisiä säännöksiä, jotka koskevat palkkatyötä, koulutusta tai sosiaaliturvaa, usein yhdessä yleisen syrjimättömyysperiaatteen kanssa. Erityisten täytäntöönpanotoimenpiteiden puuttuminen voi aiheuttaa ongelmia tasavertaisen kohtelun asianmukaisessa täytäntöönpanossa kansallisella tasolla, minkä vahvistavat komission tästä aihepiiristä saamat lukuisat kantelut.

²⁵ Belgia, Espanja, Itävalta, Latvia, Luxemburg, Malta, Portugali, Saksa, Slovenia, Tšekki ja Viro.

²⁶ Alankomaat, Italia, Itävalta, Kreikka, Kypros, Luxemburg, Ranska, Romania, Ruotsi, Slovenia, Tšekki ja Viro.

²⁷ Italia, Kreikka, Kypros, Malta ja Romania.

²⁸ Alankomaat, Bulgaria, Itävalta, Kroatia, Latvia, Slovakia, Slovenia, Suomi, Tšekki, Unkari ja Viro.

Palkkatyön ja itsenäisen ammatin harjoittamisen osalta useimmat jäsenvaltiot²⁹ ovat vahvistaneet säännöksiä, joilla rajoitetaan oikeutta toimiin, jotka liittyvät, vaikka vain satunnaisesti, julkisen vallan käyttämiseen. Komissio on ryhtynyt toimiin eräitä jäsenvaltioita vastaan katsottuaan, että nämä säännökset ylittivät poikkeuksen soveltamisalan. Komission ja kansallisten viranomaisten välillä vuonna 2014 toteutetun tietojenvaihdon jälkeen eräs jäsenvaltio muutti lainsäädäntöään, jossa kolmansien maiden kansalaisille ei annettu mahdollisuutta julkisen liikenteen alalla toimimiseen eikä kansalliseen siviilipalveluun. Vuonna 2018 komissio käynnisti rikkomusmenettelyn Unkaria vastaan, koska maan kansallisessa lainsäädännössä kielletään pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten toimiminen eläinlääkäreinä.

Sosiaaliturvan, sosiaaliavun ja sosiaalisen suojelun osalta Euroopan unionin tuomioistuin on selventänyt³⁰ 11 artiklan 4 kohdassa säädetyn perusetuuksia koskevan poikkeuksen soveltamisalaa. Tuomioistuimen mukaan kohta on ymmärrettävä siten, että se antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden rajoittaa tasavertaista kohtelua niitä sosiaaliavun tai sosiaalisen suojelun piiriin kuuluvia etuuksia lukuun ottamatta, joiden avulla yksilö kykenee huolehtimaan ravinnon, asunnon ja terveyden kaltaisista perustarpeistaan.

Artiklan 4 a kohtaa varten ei tarvittu erityistä kansallisen lainsäädännön osaksi saattamista koskevaa velvoitetta. Kohdan mukaan tasavertaiselle kohtelulle asetettavilla rajoituksilla ei saa rajoittaa aseman määrittelyä koskevan direktiivin säännösten soveltamista. Komissio ei ole saanut kanteluja tämän säännöksen virheellisestä täytäntöönpanosta.

Suoja karkottamista vastaan – 12 artikla

Useimmat jäsenvaltiot ovat saattaneet direktiivin 12 artiklan asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään. Eräät jäsenvaltiot³¹ eivät kuitenkaan ole saattaneet nimenomaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään säännöstä, jonka mukaan yleiselle järjestykselle tai yleiselle turvallisuudelle muodostuvan uhan on oltava välitön ja riittävän vakava. Osa jäsenvaltioista³² ei myöskään ole saattanut kaikkia 3 kohdassa säädettyjä tasapainottavia seikkoja kokonaan osaksi kansallista lainsäädäntöään. Euroopan unionin tuomioistuin vahvisti äskettäisessä asiassa³³, ettei Espanjan lainsäädäntö ole direktiivin mukainen, koska siinä ei säädetä, että 12 artiklan 3 kohdassa säädetty seikat on arvioitava ennen karkottamispäätöksen tekemistä sillä perusteella, että henkilö on tuomittu yli vuoden pituisella vapausrangaistuksella rangaistavasta rikoksesta.

Direktiivin 12 artiklan 3 a, 3 b, 3 c ja 6 kohdassa säädetään erityisistä säännöistä, joita jäsenvaltion on sovellettava karkotuspäätösten yhteydessä sellaisiin pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan haltijoihin, jotka ovat saaneet kansainvälistä suojelua saavan henkilön aseman jossakin toisessa jäsenvaltiossa. Komissio ei ole saanut kanteluja näiden säännösten virheellisestä täytäntöönpanosta.

Suotuisammat kansalliset säännökset / suhde pysyviin kansallisiin oleskelulupiiin – 13 artikla

Vuoden 2011 kertomuksessa tuotiin esiin, että vaarana on kansallisten oleskelulupien ja EU-oleskelulupien välinen kilpailu, jolloin kolmansien maiden kansalaisiin ei välttämättä sovelleta suotuisampia säännöksiä, koska lupatyyppejen etujen ja haittojen vertailu on vaikeaa. Tämän ongelman vahvistivat Euroopan muuttoliikeverkoston (EMV) vuonna 2016

²⁹ Bulgaria, Italia, Kreikka, Kroatia, Kypros, Liettua, Luxemburg, Malta, Portugali, Puola, Ranska, Saksa, Slovakia, Suomi, Unkari ja Viro.

³⁰ Unionin tuomioistuimen tuomio 24.4.2012, Kamberaj, C-571/10, ECLI:EU:C:2012:233.

³¹ Bulgaria, Italia, Latvia, Liettua, Ranska, Romania, Slovakia ja Slovenia.

³² Alankomaat, Bulgaria, Itävalta, Kroatia, Latvia, Liettua, Ranska, Ruotsi, Saksa, Slovakia, Slovenia ja Viro.

³³ Unionin tuomioistuimen tuomio 7.12.2017, Wilber López Pastuzano, C-636/16, ECLI:EU:C:2017:949.

suorittaman kyselyn³⁴ tulokset. Ne toivat esiin, että pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen kansalliset oleskeluluvat, vaikka ne myönnettäisiinkin suotuisammin edellytyksin (esimerkiksi alle viiden vuoden oleskelu tai ei tulovaatimusta), antavat joissakin tapauksissa EU-oleskelulupia vähemmän oikeuksia tasavertaiseen kohteluun tai vähemmän suojaa karkottamista vastaan.

Euroopan unionin tuomioistuimien on sittemmin selventänyt³⁵ 13 artiklan tulkintaa tältä osin. Otsikostaan huolimatta artiklassa ei anneta jäsenvaltioille mahdollisuutta myöntää pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asemaa suotuisammin edellytyksin, vaan pikemminkin artiklassa sallitaan se, että voidaan myöntää myös erillisiä pitkäaikaisia tai pysyviä kansallisia asemia. Kaikki jäsenvaltiot neljää (Italia, Itävalta, Luxemburg ja Romania) lukuun ottamatta ovat säilyttäneet rinnakkaiset kansalliset järjestelmänsä.

Toisessa jäsenvaltiossa oleskelun ja työskentelyn edellytykset – 14, 15, 16 ja 18 artikla

Vuoden 2011 kertomuksessa todettiin, että EU:n sisäistä liikkuvuutta koskevien direktiivin säännösten saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä ja täytäntöönpano ovat yksi aloista, joissa on esiintynyt eniten ongelmia. Lisäksi kertomuksessa todettiin, että vain hyvin pieni osa pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman saaneista on käyttänyt oikeuttaan oleskella toisessa jäsenvaltiossa (vähemmän kuin 50 henkilöä jäsenvaltiota kohden). Saatavilla olevien Euroopan muuttoliikeverkoston (osittaisten) tietojen³⁶ mukaan vaikuttaa siltä, että direktiivin mukaisia oikeuksia EU:n sisäiseen liikkuvuuteen ei edelleenkään käytetä niin paljon kuin olisi mahdollista. Tämä voi johtua osittain siitä, ettei oikeus ole automaattinen, vaan siihen sovelletaan tiettyjä yksityiskohtaisia edellytyksiä (ks. jäljempänä). Kuten komission saamat lukuisat kantelut vahvistavat, edellä mainitut edellytykset ja se, että useimmat jäsenvaltioista panevat säännöksiä täytäntöön tiukasti, tekevät EU:n sisäistä liikkuvuutta koskevien oikeuksien tosiasiallisesta käyttämisestä käytännössä usein hyvin vaikeaa.

Direktiivin 14 artiklan 2 kohdassa säädetään, että pitkään oleskelleella kolmannen maan kansalaisella on oikeus oleskella toisessa jäsenvaltiossa seuraavista kolmesta pääsyystä: hän harjoittaa siellä taloudellista toimintaa, hän suorittaa opintoja tai osallistuu ammattikoulutukseen ja muut syyt. Toiset jäsenvaltiot³⁷ eivät viittaa ”muihin syihin”, kun taas toisilla³⁸ näyttää olevan niistä tyhjentävä luettelo, mikä saattaa johtaa siihen, että säännöksen täytäntöönpano on rajoittavaa.

Useat jäsenvaltiot³⁹ ovat päättäneet 14 artiklan 3 kohdan nojalla edellyttää työmarkkinatestiä jossakin toisessa jäsenvaltiossa pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman saaneilta, jotka hakevat lupaa oleskella harjoittaakseen taloudellista toimintaa.

Direktiivin 14 artiklan 4 kohdan nojalla jäsenvaltiot voivat rajoittaa niiden henkilöiden kokonaismäärää, joilla on oikeus saada oleskelulupa, jos mainitunlaiset rajoitukset on asetettu jo direktiivin antamisen aikaan voimassa olleessa lainsäädännössä. Vain kolme jäsenvaltiota⁴⁰ on hyödyntänyt tätä mahdollisuutta.

³⁴ Euroopan muuttoliikeverkoston kysely nro 2016.1000, joka koskee pysyviä tai rajoittamattoman ajan voimassa olevia kansallisia oleskelulupia.

³⁵ Unionin tuomioistuimen tuomio 17.7.2014, Tahir, C-469/13, ECLI:EU:C:2014:2094.

³⁶ Euroopan muuttoliikeverkoston tutkimus kolmansien maiden kansalaisten EU:n sisäisestä liikkuvuudesta: *Intra-EU mobility of third-country nationals*, EMN Study 2013, https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/doc_centre/immigration/docs/studies/emn-synthesis_report_intra_eu_mobility_final_july_2013.pdf, s. 48–49.

³⁷ Kreikka ja Viro.

³⁸ Kroatia ja Romania.

³⁹ Alankomaat, Italia, Itävalta, Kypros, Malta, Portugali, Ranska, Romania, Saksa, Slovakia, Slovenia, Suomi ja Tšekki.

⁴⁰ Italia, Itävalta ja Romania.

Direktiivin 14 artiklan 5 kohdan toisen alakohdan nojalla jäsenvaltiot voivat antaa toisista jäsenvaltioista tuleville pitkään oleskelleille kolmansien maiden kansalaisille luvan oleskella maassa kausityöntekijöinä. Tähän ryhmään ei sovelleta kausityöntekijöitä koskevaa direktiiviä 2014/36/EU, joka koskee vain niitä kolmansien maiden kansalaisia, jotka asuvat EU:n ulkopuolella. Neljä jäsenvaltiota⁴¹ on hyödyntänyt tätä mahdollisuutta.

Kaikki jäsenvaltiot ovat päättäneet hyödyntää direktiivin 15 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaista mahdollisuutta vaatia hakijoita esittämään todisteet siitä, että heillä on vakaat ja säännölliset varat. Eräät jäsenvaltiot⁴² ovat vahvistaneet kiinteitä määriä (jotka vastaavat kansallista vähimmäispalkkaa), joita sovellettaessa on otettava huomioon kunkin tapauksen erityisolosuhteet, jotta soveltaminen olisi suhteellisuusperiaatteen mukaista, kuten Euroopan unionin tuomioistuin on vahvistanut asiassa Chakroun⁴³.

Direktiivin 15 artiklan 3 kohdan nojalla jäsenvaltiot voivat vaatia sellaisilta pitkään oleskelleilta kolmansien maiden kansalaisilta, jotka hakevat oleskelulupaa, tiettyjä kotouttamistoimenpiteitä, ellei tätä kotouttamisedellytystä ole sovellettu kyseisiin pitkään oleskelleisiin kolmansien maiden kansalaisiin jo ensimmäisessä jäsenvaltiossa. Viisi jäsenvaltiota⁴⁴ on päättänyt hyödyntää tätä mahdollisuutta.

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen puolisoilla ja alaikäisillä lapsilla on direktiivin 16 artiklan 1 kohdan mukaan oikeus siirtyä kolmannen maan kansalaisen mukana toiseen jäsenvaltioon tai seurata häntä sinne myöhemmin, kun perhe on muodostettu jo ensimmäisessä jäsenvaltiossa. Eräät jäsenvaltiot ovat vahvistaneet lisävaatimuksia, jotka voivat muodostaa esteen liikkuvuutta koskevien oikeuksien käyttämiselle. Esimerkiksi Tšekki velvoittaa perheenjäsenet toimittamaan hakemuksen sekä täydentäviä asiankirjoja eli rikosrekisteriotteen ja kattavan terveystodistuksen. Saksassa perheenjäsenet voivat seurata pitkään oleskellutta kolmannen maan kansalaista ainoastaan, jos tällä on riittävästi asuintilaa. Virossa puolisoilla on oikeus seurata pitkään oleskellutta kolmannen maan kansalaista vain, jos puoliso on oleskellut jo ensimmäisessä jäsenvaltiossa.

Direktiivin 16 artiklan 2 kohdassa säädetään mahdollisuudesta laajentaa oikeus siirtyä pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen mukana toiseen jäsenvaltioon tai seurata häntä sinne myöhemmin koskemaan hänen muita perheenjäseniään kuin puolisoa ja alaikäisiä lapsia. Eräät jäsenvaltiot⁴⁵ ovat saattaneet tämän mahdollisuuden osaksi kansallista lainsäädäntöään.

Direktiivin 19 artiklan 2 kohdan mukaan toisen jäsenvaltion on myönnettävä pitkään oleskelleelle kolmannen maan kansalaiselle uusittavissa oleva oleskelulupa, jos säädetyt edellytykset täyttyvät. Lisäksi toisen jäsenvaltion on ilmoitettava päätöksestään ensimmäiselle jäsenvaltiolle. Eräät jäsenvaltiot⁴⁶ eivät kuitenkaan ole saattaneet tätä tiedonantovelvollisuutta osaksi kansallista lainsäädäntöään.

Tasavertainen kohtelu toisessa jäsenvaltiossa – 21 artikla

Direktiivin 21 artiklassa säädetään, että kun pitkään oleskellut kolmannen maan kansalainen saa oleskeluluvan toisessa jäsenvaltiossa, häntä ja hänen perheenjäseniään on kohdeltava kyseisessä jäsenvaltiossa tasavertaisesti 11 artiklassa tarkoitetuilla aloilla ja tarkoitetuin ehdoin. Tämä käsittää myös pääsyn työmarkkinoille. Jäsenvaltiot voivat rajoittaa tasavertaisen kohtelun tiettyyn palkkatyöhön tai itsenäiseen ammatin harjoittamiseen enintään kahdeksitoista kuukaudeksi. Komission ja kansallisten viranomaisten välisen tietojenvaihdon

⁴¹ Espanja, Kroatia, Saksa ja Viro.

⁴² Alankomaat, Belgia, Espanja, Italia, Kreikka, Kroatia, Portugali, Puola ja Tšekki.

⁴³ Unionin tuomioistuimen tuomio 4.3.2010, Chakroun, C-578/08, ECLI:EU:C:2010:117.

⁴⁴ Alankomaat, Itävalta, Malta, Ranska ja Saksa.

⁴⁵ Belgia, Espanja, Italia, Itävalta, Kroatia, Liettua, Luxemburg, Portugali, Suomi, Tšekki ja Viro.

⁴⁶ Espanja, Italia, Itävalta, Kreikka, Latvia, Liettua, Ranska, Romania ja Viro.

jälkeen eräs jäsenvaltio muutti lainsäädäntöään, jossa edellytettiin, että toisesta jäsenvaltiosta tulevan pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen perheenjäsenillä on oltava työlupa, joka koskee vain tiettyä työpaikkaa tai alaa, myös ensimmäisten 12 kuukauden oleskelun jälkeen.

Direktiivin 21 artiklan 2 kohdan nojalla jäsenvaltiot voivat rajoittaa niiden henkilöiden oikeutta palkkatyöhön tai itsenäiseen ammatin harjoittamiseen, joilla on oleskelulupa opintojen suorittamista tai ammattikoulutukseen osallistumista varten tai muista syistä. Eräät jäsenvaltiot⁴⁷ ovat hyödyntäneet tätä mahdollisuutta.

III. PÄÄTELMÄT

Pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta annetun direktiivin täytäntöönpanon tilanne on parantunut eri puolilla EU:ta vuodesta 2011, myös komission käynnistämien useiden rikkomusmenettelyjen ja Euroopan unionin tuomioistuimen antamien tuomioiden ansiosta. Eräät ratkaisemattomat kysymykset vaikeuttavat kuitenkin edelleen direktiivin päätavoitteiden saavuttamista kaikilta osin. Päätavoitteina on edistää paitsi jäsenvaltioihin pysyvästi asettautuneiden kolmansien maiden kansalaisten kotoutumista⁴⁸ myös sisämarkkinoiden toteutumista⁴⁹.

Ensimmäisestä tavoitteesta todettiin edellä, etteivät useimmat jäsenvaltiot ole edistäneet pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan käyttöä aktiivisesti, vaan ovat edelleen myöntäneet lähes yksinomaan pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen kansallisia oleskelulupia, jollei kolmannen maan kansalainen ole nimenomaisesti pyytänyt EU-oleskelulupaa. Vuonna 2017 niissä 25 jäsenvaltiossa, joita direktiivi sitoo, oli noin 3,1 miljoonaa kolmansien maiden kansalaista, joilla oli pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa, kun taas vastaavan kansallisen luvan haltijoita oli noin 7,1 miljoonaa⁵⁰. Jos kuitenkin havaittaisiin, että kansalliset maahanmuuttoviranomaiset ovat edistäneet kansallisen oleskeluluvan käyttöä aktiivisesti EU-oleskeluluvan sijaan, tämä heikentäisi direktiivin tehokkuusvaikutusta, kuten oikeustieteellisessä kirjallisuudessa⁵¹ on todettu.

Komissio aikoo seurata direktiivin täytäntöönpanon tätä näkökohtaa ja kannustaa jäsenvaltioita hyödyntämään pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaa hyödyllisenä keinona, jolla voidaan edistää kolmansien maiden kansalaisten kotoutumista.

Toisen tavoitteen osalta se tapa, jolla useimmat jäsenvaltiot ovat panneet EU:n sisäistä liikkuvuutta koskevat direktiivin säännökset täytäntöön, ei ole juurikaan edistänyt EU:n sisämarkkinoiden toteutumista. Vain harvat pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman saaneista ovat käyttäneet oikeuttaan muuttaa toiseen jäsenvaltioon. Tämä johtuu myös siitä, että joissakin tapauksissa tämän oikeuden käyttämiseen sovelletaan yhtä monia edellytyksiä kuin oleskelulupaa koskevaan uuteen hakemukseen, tai siitä, että toimivaltaiset kansalliset hallinnot eivät tunne menettelyä riittävästi tai ne kokevat yhteistyön muiden jäsenvaltioiden vastaavien hallintojen kanssa vaikeaksi. Komissio aikoo kannustaa

⁴⁷ Alankomaat, Espanja, Italia, Itävalta, Kreikka, Kroatia, Malta, Ranska, Saksa ja Suomi.

⁴⁸ Johdanto-osan 12 kappale, kuten Euroopan unionin tuomioistuin on vahvistanut asiassa komissio v. Alankomaat, C-508/10, 66 kohta.

⁴⁹ Johdanto-osan 18 kappale, kuten Euroopan unionin tuomioistuin on vahvistanut asiassa komissio v. Alankomaat, C-508/10, 66 kohta.

⁵⁰ Tiedot Eurostatilta, http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_reslong&lang=en

⁵¹ Ks. Hailbronner/Thym, s. 497.

jäsenvaltioita parantamaan EU:n sisäistä liikkuvuutta koskevien säännösten täytäntöönpanoa esimerkiksi edistämällä kansallisten viranomaisten välistä yhteistyötä ja tietojenvaihtoa.

Komissio seuraa edelleen direktiivin täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa perussopimuksissa sille annettujen toimivaltuuksien mukaisesti ja voi toteuttaa asianmukaisia toimia ja tarvittaessa aloittaa rikkomusmenettelyt.